

**Hodnocení automatického překladu SMT systémů (Google Translate, Bing)
z francouzštiny do češtiny: kolokace z oblasti „bezpečnost potravin“
(FF JU České Budějovice, 2016)**

V úvodní části práce diplomantka na základě odborné literatury popisuje historii a základní pojmy z oblasti strojového překladu a přináší informace o zkoumaných online překladačích. Dále se stručně věnuje vymezení pojmu kolokace. Stať je syntézou informací ze sekundárních zdrojů, převážně anglickojazyčných. Je relevantně strukturována, rovněž výběr informací je adekvátní cílům práce. Místy se do českého textu příliš projektuje anglickojazyčný originál – nevhodné je např. užívání českého výrazu „generace“ (např. str. 14 „generace cílového textu“), vhodnější je použít pojem „generování“. Rovněž je vhodné v českém textu transliterovat ruská jména podle českého úzu (str. 10). Kapitola 4 věnovaná kolokacím působí v kontextu celé práce poněkud útržkovitě.

V rámci vlastní analýzy zkoumala Z. Švarcová soubor kolokací z textů evropského práva z oblasti „bezpečnost potravin“. Sledovala úspěšnost překladu kolokace (tedy její adekvátnost typicky podle referenčních terminologických databází) a chybné či nejednoznačné překlady rozdělila do tří skupin. Postupovala pak podle stanoveného protokolu a výsledky kvantitativně vyhodnotila (provedla i srovnání úspěšnosti obou překladačů). Nabízí se ovšem otázka, do jaké míry lze považovat kritérium „zapojení do kontextu“ za relevantní (nehledě na to, že termín „kontextová zapojenost“ má v české lingvistické tradici jiné využití). Z příkladů totiž vyplývá, že pojem „zapojení do kontextu“ je dosti široký a bere v úvahu mnoho faktorů – zejména morfosyntax a slovosled. Toto kritérium ovšem diplomantka zohledňuje pouze u zkoumané kolokace, striktně lokálně, nikoli šířeji – tzn. má-li kolokace ve správný terminologický ekvivalent a je-li správně morfosyntakticky vyjádřena, objeví se ve statistikách jako „správně přeložená“. Pak ale není v úvahu brán fakt, že celý zbytek věty může být obtížně srozumitelný a tedy z hlediska kvality překladu nedostačující. Bylo by tedy třeba v tomto smyslu relativizovat tvrzení o „úspěšnosti“ automatických překladačů.

V některých detailech pak není analýza větné struktury přesná – např. str. 42 genitiv „*bezpečnosti*“ se může jakožto *patiens* vztahovat k „*přehodnocení*“, problém spočívá jednak v tom, že čeština na rozdíl od francouzštiny či angličtiny obtížně vytváří instrumentální agenty k deverbálním substantivům s významem pasivním: *úřad hodnotí, je zhodnoceno úřadem, ?zhodnocení úřadem* a jednak ve slovosledu – je-li tento činitelský instrumentál vytvořen, klade se typicky za *patiens* (*odsouzení pachatele soudem* vs. *?odsouzení soudem pachatele*). Na str. 57 jde o podobný problém „*inspekci společenství*“ je zřejmě pro počítač činitelský instrumentál k deverbativu *návštěva*, což je ekvivalent výrazu *mission* (i zde je zřejmé, že GT využil jako mezičlánek angličtinu).

Mám pochyby, zda je vhodné pracovat se syntagmatem *en matière de sécurité* (str. 44) jako z terminologickou kolokací z oblasti bezpečnosti potravin.

Závěr: mé hlavní připomínky se týkaly detailu či přesahovaly zaměření práce. Vzhledem k tomu, že samotné analýzy byly provedeny důkladně a konzistentně, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnotit (ještě) známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 18. 5. 2016.

doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.